Moerdijk

Datum
29 juli 2023

Retour: [redacted]

Onderwerp
Zienswijze ontwerp Omgevingsvisie Moerdijk

Aan de Gemeenteraad van Moerdijk
Postbus 4
4760 AA Zevenbergen

Contact
zltomoerdijk@zlto.nl

Bijlagen (1)
Kaart met impact van visies en buizen en kabels

Geachte Gemeenteraad,

Namens ZLTO Moerdijk willen wij graag onze zienswijze kenbaar maken met betrekking tot de ontwerp Omgevingsvisie Moerdijk.

Gemeente Moerdijk heeft veel opgaven te vervullen. De druk op landbouwgrond is hoog en deze wordt in de toekomst groter. De afbeelding in bijlage 1 geeft weer welke visies en zoekgebieden/ tracés voor kabels en leidingen er momenteel liggen en er nog aankomen in de gemeente. In het kader van toekomstperspectief voor de agrarische sector baart het ons zorgen dat het landbouwareaal afneemt en daarmee de druk op omliggende gronden nog groter wordt. Agrarische bedrijven zorgen voor gezond en veilig voedsel uit eigen regio en met de sierteeltproducten voor een gezonde en groene leefomgeving. Dit is onze primaire doelstelling. De glastuinbouwsector speelt ook een belangrijke rol in de energietransitie: als producent en beheerder. Het mag niet zo zijn dat door gemeentelijk beleid, ondernemerskeuzes van agrarische bedrijven worden weggenomen. Tevens constateren wij dat diverse niet-agrarische partijen actief zijn bij de inrichting van o.a. het buitengebied. Wij vragen u hier aandacht voor te houden, zodat inrichting in consensus met onze sector plaatsvindt. We vragen u om daar oog voor te hebben in deze omgevingsvisie en daar ook naar te handelen. U kunt daarvoor bijvoorbeeld denken aan een juridisch beschermde status van landbouwgrond door een afwegingskader te hanteren.
We zijn tevens van mening dat alle verschuivingen in de agrarische sector vrijwillig en op logische plaatsen gerealiseerd dienen te worden.

ZLTO heeft in het kader van het proces rondom de omgevingsvisie en de huidige situatie aan u de volgende vragen:

Reikwijdte
In de voorliggende visie staat dat deze elke vier jaar wordt herzien. Voor de agrarische sector is een doorkijk van vier jaar echter te kort. Deze sector doet investeringen tot twintig jaar. We vragen u om dit aandachtspunt mee te nemen in deze omgevingsvisie.

Participatie
U verwijst in deze visie naar de klankbordsessie waaraan ZLTO Moerdijk deel heeft genomen (pag. 13). Na afloop van deze sessie heeft ZLTO opvolging hiervan gevraagd. Wij vinden het spijtig dat aan dit verzoek geen gehoor is gegeven. Dit doet geen recht aan de beschreven manier van participatie door de klankbordgroep.

Omschrijving gebied
In de visie beschrijft u dat in het westelijke deel van de gemeente enkele grote veehouderijen, boomgaarden, boomkwekerijen en fruitkwekerijen te vinden zijn (pag. 65). Graag wijzen wij u erop dat er momenteel geen boomkwekerij aanwezig is in de gemeente

[redacted]

Moerdijk. Tevens beschrijft u te willen zoeken naar een goede, structurele en duurzame invulling van de vrijkomende agrarische gronden en bebouwing (pag. 65). Wij willen u meegeven dat grond van stoppende agrariërs veelal niet vrijkomt op de markt. In veel gevallen wordt deze direct verkocht aan andere agrariërs of instanties.

ZLTO heeft met betrekking tot de ontwerp Omgevingsvisie de volgende zorgpunten:

Toekomst van de landbouw
In de visie lezen we onder andere over duurzame landbouw, biodiversiteit en natuurinclusiviteit. In de praktijk blijken definities hiervan door verschillende partijen anders geïnterpreteerd te worden. Wat is volgens u de definitie van duurzame landbouw, biodiversiteit en natuurinclusiviteit? Voor ons leiden er meer wegen naar Rome. De SER, (Naar duurzame toekomstperspectieven voor de landbouw | SER) heeft een aantal transitiepaden voor duurzame landbouw beschreven. Die gaan van extensief tot hoog technologisch. Ook in het beleidskader landbouw en voedsel van de provincie Noord-Brabant zijn min of meer dezelfde richtingen beschreven (Beleidskader Landbouw en Voedsel 2030 - Provincie Noord-Brabant). We sluiten ons aan bij deze denkrichtingen en we willen in de gemeente Moerdijk ruimte voor al deze transitiepaden.
Tevens beschrijft u aan de westkant van de gemeente Moerdijk agrarisch gebruik dat verweven is met natuur en kleinschalige recreatie (pag. 66). Kunt u kleinschalige recreatie definiëren?

U beschrijft daarnaast in te willen zetten op een herkenbaar buitengebied met toekomstgerichte landbouw als drager. U wilt de ruimte geven aan agrariërs om invulling te geven aan duurzame, innovatieve en klimaatrobuuste landbouw (pag. 65). We willen u meegeven dat de Nederlandse landbouw en daarmee de Moerdijkse agrariër zich kenmerkt door hoogwaardige landbouwpraktijken en innovatiekracht. De Nederlandse landbouwsector is nu al de meest duurzame, innovatieve en klimaatrobuuste landbouw ter wereld. Continue ontwikkeling kenmerkt ook de Nederlandse landbouw. We vragen u om daar oog voor te hebben in deze omgevingsvisie.

Glastuinbouw
Glastuinbouwconcentratiegebieden
De gemeente gebruikt in haar omgevingsvisie de term doorgroeigebieden voor de glastuinbouw. De provincie Brabant heeft in haar vastgestelde omgevingsverordening (welke 1-1-2024 in werking treedt) de termen 'doorgroeigebied' en 'vestigingsgebied' vervangen door glastuinbouwconcentratiegebied. We vragen de gemeente om deze term over te nemen aangezien de terminologie doorgroeigebied na 1 januari a.s. niet meer gehanteerd wordt binnen Brabant.
ZLTO-afdeling Moerdijk staat voor toekomstperspectief van de eigen ondernemers. We willen graag dat er doorontwikkelingsmogelijkheden zijn binnen de gemeente voor de bedrijven die in de gemeente gevestigd zijn. Hiermee bedoelen we ook dat er ruimte moet zijn voor hun transitie. We willen de gemeente vragen dit mee te nemen in het maken van een afweging binnen de gekozen maatwerksystematiek zodat ruimte in eerste instantie voorbehouden is voor ondernemers uit eigen gemeente.

Solitaire glastuinbouw
De gemeente heeft in de omgevingsvisie opgenomen dat bestaande solitaire glastuinbouwbedrijven onder bepaalde voorwaarden de ruimte krijgen om door te groeien tot max. 3 ha glas. We willen de gemeente er op wijzen dat de provincie Brabant nieuwe regels heeft vastgesteld voor kassen in de Brabantse Omgevingsverordening. De nieuwe regels betekenen een verruiming van huidige mogelijkheden voor kassen onder bepaalde voorwaarden. We vragen de gemeente Moerdijk deze ruimere mogelijkheden over te nemen

in haar omgevingsvisie en omgevingsplan. De provincie laat de max. oppervlakte voor solitaire kassen los en vraagt bij uitbreiding boven een bepaald areaal de beleidsregel glas-voor-glas toe te passen. Gezien het aantal solitaire locaties binnen Moerdijk zal dit geen grote toename van kasoppervlakte opleveren. Voor wat betreft de teeltondersteunende kassen op een locatie met aanduiding 'Teeltbedrijf' vragen we aan de gemeente de nieuwe max. oppervlakten die de provincie stelt over te nemen en teeltondersteunende kassen ook mogelijk te maken in de gebiedsaanduiding Groenblauwe Waarden. Zie tabel nr. 1 in deze zienswijze.
De gemeente geeft aan dat men in het gebied aan de zuidkant van Fijnaart waar kassen staan inzet op transformatie van het gebied. In het geval deze kassen gaan verdwijnen willen wij u er op wijzen dat deze kassen ingezet kunnen worden in de beleidsregel glas-voor-glas van de provincie Brabant om zo perspectief te scheppen op andere solitaire glastuinbouwlocaties.
De Brabantse omgevingsverordening biedt per 1 januari ook de mogelijkheid om een aanduiding 'Glastuinbouwbedrijf' van een solitaire locatie te verschuiven naar een locatie met een aanduiding 'Teeltbedrijf'. We willen u vragen dit te faciliteren wanneer een bedrijf deze wens heeft.

	Regels omgevingsverordening
Kassen met aanduiding glastuinbouwbedrijf in Landelijk gebied	• Geen maximum oppervlakte • Uitbreidingen > 3 ha toepassen glas voor glasregeling • Mits dit past binnen ontwikkelrichting gebied.
Kassen met aanduiding glastuinbouwbedrijf in gebied met groenblauwe waarden	• Geen maximum oppervlakte • Bij uitbreiden toepassen glas voor glasregeling. Aantal te slopen m2 afhankelijk van waarden gebied
Teeltondersteunende kas met aanduiding teeltbedrijf in landelijk gebied	• Bouw of uitbreiding tot max. 5000m2 • Bouw of uitbreiding >5000m2 door toepassen glas voor glasregeling (1m2=1m2) met een maximum van 1,5 ha.
Teeltondersteunende kas met aanduiding teeltbedrijf in gebied met groenblauwe waarden	• Bouw of uitbreiding tot max. 5000m2 • Bij uitbreiding toepassen glas voor glasregeling. Aantal te slopen m2 afhankelijk van waarden gebied.
Permanente teeltondersteunende voorzieningen binnen bouwperceel	• Max. 3 ha binnen bouwperceel • Meer dan 3 ha binnen bouwperceel mits het past binnen ontwikkelrichting van het gebied en wordt voldaan aan nader uit te werken voorwaarden (klimaat, hydrologie, landschappelijke kwaliteit).
Permanente teeltondersteunende voorzieningen buiten bouwperceel binnen Landelijk gebied	• Geconcentreerd en aansluitend op een ander bouwperceel mits dit past binnen de ontwikkelrichting van het gebied.

Tabel 1. De regels in de Brabantse Omgevingsverordening

Assimilatiebelichting
De gemeente stelt diverse voorwaarden bij de doorontwikkeling van kassen. De gemeente geeft aan dat bij voorkeur geen assimilatiebelichting toegepast wordt bij doorontwikkeling van een kas. De gemeente geeft aan dat zij indien nodig– in overleg met de ondernemer – afspraken zal maken over de hoeveelheid afscherming en tijdstippen van belichting, om de leefomgeving te beschermen.
We waarderen de aanpassing van de gemeente Moerdijk in de tekst over assimilatiebelichting ten opzichte van de eerdere versie van deze omgevingsvisie. Vanwege de transitie van de glastuinbouw (klimaatneutraal in 2040) wordt momenteel onderzoek gedaan naar de toepassingsmogelijkheden van assimilatiebelichting in relatie tot de wens om fossielvrij te telen. De verwachting is dat het toepassen van assimilatiebelichting in sommige teelten noodzakelijk gaat zijn voor de transitie naar een fossielvrije teelt. We willen de gemeente daarom vragen om de zin 'bij voorkeur geen assimilatiebelichting' te verwijderen zodat dit de transitie in de toekomst niet in de weg staat.

Bouwhoogte
De bouwhoogte van een kas heeft invloed op het teeltklimaat in de kas en het energieverbruik in de kas. De teelt kan geoptimaliseerd worden wanneer het teeltklimaat verbeterd wordt. Daarnaast zorgt en vraagt de energietransitie om ook steeds opnieuw wijzigingen aan de kassen aan te brengen, waarvan de meeste slechts bij nieuwbouw gedaan kunnen worden. Deze aanpassingen, denk aan dubbele schermen, ontvochtigingsunits t.b.v. het klimaat en LED belichting dragen allen bij aan steeds minder gebruik van fossiele brandstoffen. Er is hoogte nodig om deze installaties te kunnen plaatsen. Vanwege wensen tot optimalisering van de teelt en het verminderen van het energieverbruik, vragen ondernemers om ruimere bouwhoogten dan de huidige toegestane bouwhoogten in de gemeente Moerdijk. De huidige bouwhoogten voor kassen in het bestemmingsplan buitengebied is nokhoogte 10 m en goothoogte 8 meter. We willen u vragen dit aan te passen.
Ondernemers hebben er begrip voor dat er onderscheid wordt gemaakt tussen de afmetingen in de glastuinbouwconcentratiegebieden en solitaire locaties. Ondernemers wensen in de glastuinbouwconcentratiegebieden vergelijkbare mogelijkheden met andere moderne tuinbouwgebieden in Brabant. Glastuinbouwconcentratiegebied Nieuw Prinsenland (Dinteloord) is als zijnde modern glastuinbouwgebied een geschikt referentiekader. Dit gebied is het laatst ontwikkelde glastuinbouwgebied in Brabant. In dit gebied worden bouwhoogtes van 13 meter als nokhoogte en 9 meter als goothoogte gehanteerd. Daarnaast gelden er voor nutsvoorzieningen zoals buffertanks hoogtes van maximaal 15 meter. Op solitaire locaties is een nokhoogte van 9 meter en een goothoogte van 8 m wenselijk. Daarbij een hoogte van 15 meter voor bijbehorende nutsvoorzieningen.

Teeltondersteunende voorzieningen (TOV)
Gezien de veranderende vraag vanuit de omgeving als het gaat om klimaat en circulaire economie, en de vraag naar een duurzamere productie neemt de wens voor de inzet van teeltondersteunende voorzieningen (TOV) bij telers toe. Met TOV streven telers naar gecontroleerde productieomstandigheden om te beantwoorden aan ontwikkelingen op meerdere aandachtsgebieden. TOV bieden kansen i.r.t. bijv. thema's als zuinig omgaan met water, toenemende aandacht voor de waterkwaliteit, verbeteren arbeidsomstandigheden, verhogen plantgezondheid, vermindering inzet gewasbeschermingsmiddelen en productiezekerheid c.q. productbeschikbaarheid. Met het oog op deze kansen zien we graag ruimere mogelijkheden voor TOV in beleid. De provincie Brabant biedt verruimde mogelijkheden sinds 2022 (zie tabel 1 van deze zienswijze). We missen het thema TOV in

de ontwerp omgevingsvisie Moerdijk. We willen u vragen verruimde mogelijkheden te bieden voor TOV aansluitend bij de verruimde mogelijkheden van de provincie Brabant.

(Intensieve) Veehouderijbedrijven
In alle sectoren van de (intensieve) veehouderij wordt al lange tijd gewerkt aan een duurzaamheidsagenda. Belangrijke items zijn het verbeteren van het dierenwelzijn, verlagen van antibiotica en het terugdringen van de emissies. Daarmee is en wordt de leefomgeving ook steeds beter en ontstaat er een duurzaam en klimaat robuuste veehouderij. Ook in gemeente Moerdijk hebben veel bedrijven daar al forse stappen in gezet. De komende jaren zullen ook veehouders daar nog verder in investeren. De landelijke en provinciale eisen zijn immers hoog.
De sector zet in op de ontwikkeling van nieuwe stalsystemen die integraal beter zijn: minder emissies uitstoten, het dierenwelzijn bevorderen en de brandveiligheid verbeteren. Ook maken ze veel gebruik van reststromen van humane voedselproductie, waardoor de trend van circulaire bedrijfsvoering wordt geborgd.

Bij de duurzaamheidsagenda gaat het niet alleen om maatschappelijke doelen maar ook om een eerlijk verdienmodel voor de boer. Veel van onze veehouders werken daar aan. Er wordt steeds meer geproduceerd in duurzame ketens van onder andere de dierenbescherming in een markt waar bovenwettelijke eisen gesteld zijn. Toekomstgerichte landbouw gaat gepaard met verduurzaming van het agrarisch bedrijf. Hierbij kunnen boeren verschillende transitiepaden volgen mede afhankelijk van de plaatselijke omstandigheden, de eigen ambities en de uitgangssituatie. Voor alle bedrijven geldt dat ze in 2050 volledig duurzaam zijn en in 2030 voldoen aan de door het kabinet vastgestelde normen. Ecologische doelen op het gebied van bodemkwaliteit, waterkwaliteit, luchtkwaliteit, biodiversiteit en klimaat vormen een integraal onderdeel van de bedrijfsvoering. De heldere lange termijn normen geven daarbij ruimte aan de boer om eigen keuzes te maken binnen de mogelijkheden van het gebied waarbinnen hij of zij onderneemt. Het is mogelijk dat een boer voor verschillende onderdelen van zijn bedrijf verschillende transitiepaden kiest. Ontwikkelruimte door middel van schaalvergroting is soms noodzakelijk om duurzaamheidsdoelen na te streven en voldoende verdienmodel te realiseren.

Gemeente Moerdijk is wat betreft oppervlakte bijna de grootste gemeente van Noord-Brabant en heeft de minste intensieve veehouderijbedrijven. Volgens onze gegevens telt de gemeente Moerdijk circa vijf varkensbedrijven en tien pluimveebedrijven. In lijn met de landelijke trend, neemt ook in gemeente Moerdijk het aantal landbouwbedrijven af. De bedrijven worden door innovatie steeds meer hightech uitgerust en schaalvergroting is naast verbreding een noodzakelijke ontwikkeling om bedrijfsopvolging mogelijk te maken. Innovaties worden gebruikt om emissies te verlagen, maar ook dierenwelzijn en diergezondheid te verbeteren.
Daarnaast spelen veehouderijbedrijven een cruciale rol in de plantaardige sector binnen onze gemeente. Zij zorgen namelijk voor mest, wat wordt gebruikt als waardevolle grondstof om de gewassen te laten groeien en zorgen ze dat kringlopen beter gesloten worden.

Met bovenstaande onderbouwing, hopen wij duidelijk te maken dat ontwikkelruimte noodzakelijk is voor een toekomstgerichte landbouw. Ook voor het beperkt aantal (intensieve) bedrijven in onze gemeente. In deze omgevingsvisie worden bovenwettelijke maatregelen toegepast. Wij vragen u, om daarom uw visie omtrent dit onderwerp te herzien en de wettelijke- of provinciale kaders aan te houden.

Mestvergisting
U schrijft in de omgevingsvisie dat mestvergisting- en bewerking enkel mogelijk is voor bestaande agrarische bedrijven waarbij de mest van eigen bedrijf wordt verwerkt (pag 66). We willen u graag op een aantal punten wijzen om mestvergisting als samenwerking tussen bedrijven mogelijk te maken.
Demissionair minister Jetten van Klimaat en Energie beschrijft in een kamerbrief van juli 2022 dat vanaf 2025 minimaal 20% bijmengverplichting van groen gas geldt. Uit het kader van de RES (regionale energiestrategie) en deze brief volgt een belangrijke maatschappelijke opgave om lokaal, regionaal groen gas te produceren. Het aardgasnetwerk wordt daarmee lokaal gevoed waardoor invulling gegeven kan worden aan de warmte transitie in de bebouwde omgeving. Kijkend naar bestaande installaties, uit een grove benadering, zijn er per plattelandsgemeente één tot twee van dit soort installaties nodig. Het grote voordeel van gezamenlijke initiatieven is dat ook kleinere veehouders daaraan mee kunnen doen.
Mestvergisting heeft daarnaast ook een positieve invloed op andere maatschappelijke opgaven:

- Bijdrage een ammoniak (stikstof) reductie
- Bijdrage aan klimaatopgaven
- Bijdrage aan RES 2.0 warmtetransitie
- Bijdrage aan werkgelegenheid
- Bijdrage aan het sluiten van kringlopen

De agrarische sector kan met behulp van mestvergisting een flinke bijdrage leveren aan deze opgaven. Wij vragen u om mogelijkheden te creëren voor mestvergisting als samenwerking van meerdere agrarische bedrijven en ook voor (intensieve) veehouderij.

Water/ bodem sturend
U schrijft dat landbouw de drager is van het buitengebied (pag. 65, punt 1). Hierin lezen wij dat de agrariërs in het buitengebied en in de klimaatrobuuste biodiversiteitspolder nu en in de toekomst hun functie en huidige gewassen kunnen blijven telen.

Water- en bodemsysteem zijn leidend bij ontwikkelingen in het buitengebied (pag. 66, punt 7). In uw visie stelt u dat u het buitengebied wilt gaan benutten voor waterberging. Op dit moment wordt het waterbergend vermogen al benut van de polders. Wij vragen ons af of een klimaatpolder nodig is als we in alle polders het waterbergend vermogen gaan vergroten?

In uw visie stelt u dat u wilt inzetten op zogeheten klimaatrobuuste biodiversiteitspolders, middels een nadere uitwerking en richtlijnen zoals areaalgrootte, percentage natuur en groenblauwe dooradering, innovatieve teelten, nieuwe infrastructuur en woningbouw. U ziet hierbij de agrariërs als belangrijke samenwerkingspartner. Het strookt ons inziens niet met elkaar dat de agrarische sector wordt gezien als samenwerkingspartner en tegelijkertijd niet aan de voorkant van het proces is betrokken bij het opstellen van de richtlijnen en het aanwijzen van de klimaatrobuuste biodiversiteitspolders. Wij vinden het dan ook zeer onwenselijk dat u zonder dat de agrariërs zijn geconsulteerd, biodiversiteitspolders en biodiversiteitslinten aanwijst.

Wij vragen u om gezien de hoogwaardige kwaliteit van onze landbouwgronden de invulling van de klimaatrobuuste biodiversiteitspolders niet te realiseren door het aanwijzen van gebieden, maar dit over te laten aan de marktwerking. Als het rendabel wordt om deze innovatieve gewassen te telen zullen de agrarische ondernemers deze gewassen opnemen in hun bouwplan. Wij vragen u om de aangewezen klimaatrobuuste biodiversiteitspolders en -linten van de plankaart te halen.

Ons voornaamste argument hierbij is dat (nu demissionair) minister Harbers op 25 november 2022 de beleidslijn 'Water en Bodem Sturend' via een kamerbrief met de leden van de Tweede Kamer heeft gedeeld welke structurerende keuzes het Rijk meegeeft aan het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG). Dit NPLG verplaatst nu naar de provincies, en Provincie Noord-Brabant heeft pas recent een houtskoolschets van het Brabantse Programma Landelijk Gebied (BPLG) gedeeld met het Rijk. De uitwerking van deze houtskoolschets is nog onvoldoende concreet ten aanzien van het verhogen van het waterbufferend vermogen van de poldergebieden. Daarbij is het zo dat de structurerende keuzes van het Rijk gelden volgens het principe 'pas toe of leg uit'.
Wij pleiten dan ook om te wachten op het gebiedsproces dat gaat volgen uit het NPLG/BPLG. Ondoordachte keuzes zonder draagvlak uit het gebied heeft ons inziens een sterk negatief effect op het draagvlak voor het aanstaande gebiedsproces dat nog gaat volgen in het NPLG/BPLG.

In uw visie spreekt u over een vrijwillige invulling van de klimaatrobuuste biodiversiteits-polders, alleen is er geen sprake van vrijwilligheid als u al gebieden heeft aangewezen. Voor de agrarische ondernemers in deze gebieden is er volgens ons geen sprake van vrijwilligheid.

U stelt dat verhoging van de grondwaterstanden geen directe gevolgen zullen hebben voor de bestaande bebouwing. U richt zich hier ons inziens enkel op de bebouwde kommen en vergeet hierbij de burgerhuizen en agrarische bebouwing in het buitengebied die wel te maken krijgen met een verhoogde grondwaterstand.

In uw visie schrijft u dat in klimaatrobuuste biodiversiteitspolders als gevolg van klimaatverandering de grondwaterstand (tijdelijk) hoger wordt, waardoor ook de manier van het grondgebruik mee zal veranderen. Hieruit maken wij op dat deze polders een andere grondwaterstand krijgen.
In een persoonlijk gesprek, donderdag 27 juli jl., is er vanuit de gemeente een toelichting gegeven over de klimaatrobuuste biodiversiteitspolders. Tijdens dit gesprek is aangegeven dat op basis van de klimaatlegger blijkt dat de klimaatrobuuste biodiversiteitspolders als eerste te maken krijgen met wateroverlast als gevolg van klimaatverandering en dat het niet de bedoeling is om het grondwaterpeil in deze polders te gaan verhogen. Wij willen u dan ook vragen deze laatste beschrijving op te nemen in de visie.

Groenblauwe bufferzone
U zet in op behoud en verdere ontwikkeling tot groene uitloopgebieden van de groenblauwe bufferzone rondom het haven- en industrieterrein Moerdijk. Wanneer meer ontwikkeling plaats moet vinden, wil u aanvullende mogelijkheden bieden voor extensieve recreatieve ontwikkelingen in de zone tussen de noordzijde van Zevenbergen en het Haven- en industrieterrein (pag. 58). Er wordt hier geschreven over gronden die nu veelal in eigendom zijn van de agrarische sector. Wij zijn van mening dat de gemeente zich te makkelijk uitspreekt over de invulling van gronden die niet in eigendom van de gemeente zijn. Het kan niet zo zijn dat er wensen over gronden uitgesproken worden, alvorens hier individueel contact met de eigenaren over is geweest.

We zijn het met u eens dat agrariërs een belangrijke rol kunnen hebben als landschapsbeheerders (pag. 31). We vragen u echter wel om de dienst die daarbij geleverd wordt, passend te waarderen. We appreciëren uw aandacht voor wat er al gebeurd op het gebied van verduurzaming van de landbouw zoals carbon farming. We vragen u om deze waardering vast te houden en verder uit te bouwen.

Ecologische hoofdstructuur
U geeft in de visiekaart de nog te realiseren ecologische verbindingszone (EVZ) weer. Wetende dat naast de gemeente, de provincie een grote rol heeft in de opgave van ecologische verbindingszones, vragen we toch aandacht voor deze zones aan u als gemeente. We zijn van mening dat EVZ's op locaties geplaatst moeten worden, waar deze zo min mogelijk beperkingen voor de huidige inwoners en (agrarische) bedrijvigheid ten gevolge hebben. We verzoeken u om EVZ's te realiseren in het kader wat de provincie u geeft: op basis van vrijwilligheid.

Energie- en infrastructuur in de omgeving
U stelt voor energie- en infrastructuurprojecten die in Moerdijk landen als voorwaarde, dat deze een lokale koppeling hebben richting verduurzamingsopgaven (pag. 55). Dit zien wij niet terug in de huidige trajecten die nu op ons afkomen zoals Delta Rhine Corridor (buisleidingenstraat), Nederwiek 3 (aanlanding wind van zee) en 380 kV Geertruidenberg – Krimpen aan de IJssel/ Crayestein (hoogspanningsverbinding). We vragen u daarom scherp te zijn op de daadwerkelijke bijdrage vanuit deze netwerken aan de functies binnen gemeente Moerdijk.
We willen u tevens onder de aandacht brengen dat een extra aansluiting richting Zevenbergen bij knooppunt Zonzeel (pag. 67) wederom invloed heeft op het areaal landbouwgrond en de druk op omliggende gronden daarmee toeneemt.

Energie en verduurzaming van bedrijven
U beschrijft ruimte te bieden aan kleinschalige windturbines op agrarische gronden in het kader van zelfvoorzienendheid van de agrariër (pag. 66). Een windturbine van 15 meter is voor agrarische bedrijven niet interessant genoeg om in te kunnen investeren. De gemeente heeft lokaal de mogelijkheid om vergunningen te verlenen voor windturbines met een ashoogte hoger dan 22 meter. Wij vragen u om deze mogelijkheid te gebruiken en agrariërs de ruimte te bieden die zij nodig hebben om energieneutraal te worden.

Vrijkomende agrarische bebouwing
U beschrijft om samen met een agrariër te willen zoeken naar een passende en duurzame invulling van vrijkomende agrarische bebouwing en bijhorende agrarische gronden (pag. 67). We vragen u hierbij ruimte te bieden voor nevenfuncties op bedrijven in het buitengebied met als voorwaarde dat dit geen belemmeringen heeft op de huidige bedrijvigheid.

Huisvesting
U zoekt naar een goede balans tussen type werkgelegenheid en het aanbod van beschikbare werknemers inclusief daarbij behorende huisvesting. Wij onderschrijven de adviezen van het rapport Roemer; ook internationale werknemers dienen met zorg en respect te worden behandeld. Dat betekent onder meer dat hen goede huisvesting wordt geboden voor een eerlijke prijs. Gezien de enorme druk op de woningmarkt is het van groot belang dat we actie ondernemen om passende huisvesting voor internationale werknemers te creëren. Daarbij onderscheiden we drie groepen:

1. Internationale werknemers die enkele maanden naar Nederland komen om hier geld te verdienen en vervolgens weer teruggaan naar huis (kortverblijvers).
2. Internationale werknemers die hier voor een periode van enkele maanden tot enkele jaren verblijven om hier te werken, met de bedoeling om weer terug te gaan naar huis (langverblijvers).
3. Internationale werknemers die zich hier permanent willen vestigen (vestigers).

De vestigers zijn, net als andere woningzoekenden in de regio, aangewezen op de reguliere woningmarkt. Als agrarische sector denken we dat voor de groepen lang- en kortverblijvers gezocht moet worden naar andere huisvestingsmogelijkheden buiten de kernen om de druk op de lokale woningmarkt te ontlasten. Als agrarische sector zien we daarom noodzaak om tot een andere invulling te komen van het beleid van de gemeente Moerdijk voor de huisvesting van de kort- en langverblijvers. Voor de groep internationale werknemers die werkzaam is op agrarische bedrijven heeft huisvesten op agrarische bedrijven en VAB's/andere vrijkomende bebouwing in het buitengebied de voorkeur. De tijdelijke mogelijkheid voor huisvesten van 9 maanden/ jaar in het vigerende beleid is onvoldoende toereikend voor de arbeidsinzet op diverse bedrijven. Ook zorgen deze beperkte gebruiksmogelijkheden er voor dat het voor bedrijven onhaalbaar is om te investeren in huisvesting op een goed kwaliteitsniveau. We gaan graag verder met u in gesprek over de invulling van de mogelijkheid van huisvesten buiten de kernen. We vragen u tevens om arbeiders die werkzaam zijn op het logistiek park Moerdijk, op die locatie te huisvesten.

Recreatie
U beschrijft de recreatieve potentie van het buitengebied te benutten. We delen met u de mening om dit te optimaliseren. We willen u ook mee geven dat dit al gebeurd in de vorm van de aanleg van fietsroutes en het plaatsen van QR borden waarop meer informatie te vinden is over agrarische bedrijven in gemeente Moerdijk.

In uw visie wijst u tot slot gebieden aan voor het stimuleren van recreatie. Wat verstaat u onder recreatie? Zijn dit campings/parken zoals camping Bovensluis of beperkt dit zich enkel tot fietsroutes en wandelpadden. Wetende dat recreatie- en fietsverkeer samen met landbouwverkeer op één weg grote gevaren en belemmeringen oplevert vragen wij u terdege rekening te houden met de moeilijke positie van de agrariër in deze situatie. Zijn werkterrein ligt namelijk in deze polders en aan deze wegen.
We zien echter nog te vaak dat recreanten overlast veroorzaken in het buitengebied. We werken graag mee aan optimalisatie van recreatie in het buitengebied op voorwaarde dat de gemeente stimuleert dat recreanten zich als waardig gast gedragen.

Tot slot
Op basis van deze zorgpunten pleit ZLTO Moerdijk voor de volgende punten:

- De opgaven voor Moerdijk op het gebied van onder andere landbouw, industrie, natuur, energie- en infrastructuur zijn groot en hebben grote impact op het agrarische landschap. Wij vinden de claim op grond in Moerdijk te groot. Wanneer stopt de claim op landbouwgrond? ZLTO Moerdijk pleit voor bescherming van landbouwgrond.
- ZLTO Moerdijk pleit voor toekomstperspectief voor jonge agrariërs en bedrijfsopvolgers. We vragen u een doorkijk voor minimaal twintig jaar te maken waar ondernemers van op aan kunnen en investeringen op kunnen doen.
- ZLTO Moerdijk pleit voor waardering voor continue verduurzaming van de agrarische sector.
- ZLTO-afdeling Moerdijk vraagt de gemeente Moerdijk voldoende perspectief te scheppen voor de glastuinbouwbedrijven en teeltbedrijven in de gemeente door de ruimere provinciale mogelijkheden voor kassen over te nemen. Daarnaast vragen we de gemeente om rekening te houden met de energietransitie van de glastuinbouw en de benodigde ruimte voor toepassing assimiliatiebelichting en hogere bouwhoogten te faciliteren.

- Gezien de veranderende vraag vanuit de omgeving als het gaat om klimaat en circulaire economie, en de vraag naar een duurzamere productie neemt de wens voor de inzet van teeltondersteunende voorzieningen (TOV) bij telers toe. We willen u vragen verruimde mogelijkheden te bieden voor TOV aansluitend bij de verruimde mogelijkheden van de provincie Brabant.
- ZLTO Moerdijk pleit om u te conformeren aan provinciale kaders op het gebied van mogelijkheden in de (intensieve) veehouderij en ontwikkeling op bedrijven zoals mogelijkheden voor windturbines.
- ZLTO Moerdijk pleit voor mogelijkheden in samenwerking van meerdere bedrijven en voor (intensieve) veehouderij in mestvergisting.
- ZLTO Moerdijk pleit ervoor in de "biodiversiteitspolders" de huidige agrarische praktijken zoveel mogelijk te handhaven. Marktwerking zal bepalen of biobased teelten hier de toekomst gaan worden.
- ZLTO Moerdijk pleit ervoor gronden die niet in eigendom van de gemeente zijn, niet in te tekenen in bestaande en op te stellen visies.
- ZLTO Moerdijk pleit voor realisatie van EVZ's op logische locaties en op basis van vrijwilligheid.
- ZLTO Moerdijk pleit voor ruimte voor nevenfuncties op bedrijven in het buitengebied met als voorwaarde dat dit geen belemmeringen heeft op de huidige bedrijvigheid.
- ZLTO Moerdijk pleit voor passende locaties en mogelijkheden voor huisvesting van internationale werknemers.
- ZLTO Moerdijk pleit voor passende mogelijkheden en stimuleren van recreatie.

ZLTO Moerdijk verzoekt u vriendelijk om deze zienswijze mee te nemen in het verdere besluitvormingsproces van de Omgevingsvisie. Zoals vanzelfsprekend zijn wij bereid om deze zienswijze nader toe te lichten.

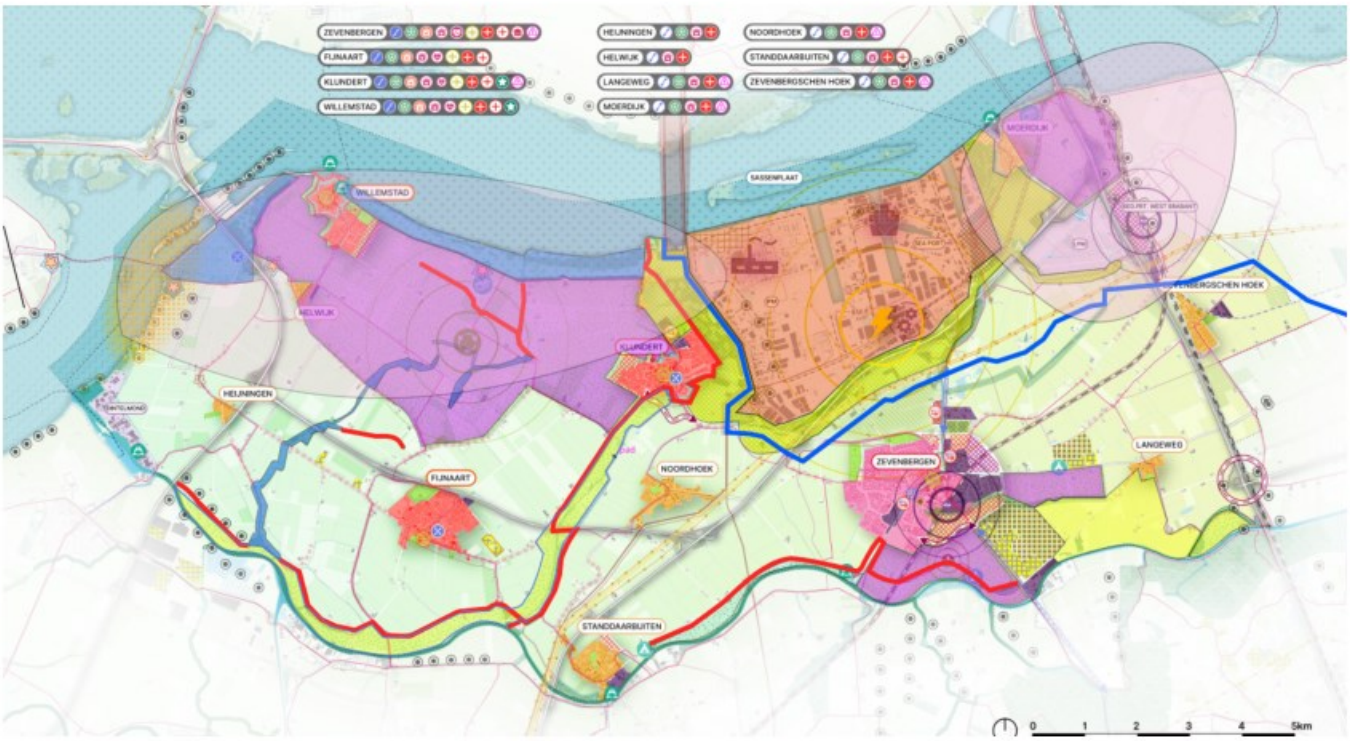
Met vriendelijke groet,

Namens het bestuur van ZLTO Moerdijk,

[redacted]
Secretaris

Bijlagen:

1. Kaart Moerdijk met impact van visies en buizen en kabels gemarkeerd.

Legenda:

- Omgevingsvisie: Biodiversiteitspolder
- Visies:
  - Nieuw Prinsenland (zuid-west)
  - “geworteld wonen”(zuid-oost)
  - Groen- Blauwe mantel (rondom HIM)
- Natuur Netwerk Nederland
- Bestaand of te realiseren industrieterrein
- Delta Rhine Corridor
- Ecologische Verbindings zone
- Zoekgebieden voor westzijde: Nederwiek 3 en oostzijde: Crayensteijn 380 kV